

Barn- och utbildningsförvaltningen
Socialförvaltningen

Riktlinjer för samverkan mellan barn-och utbildningsförvaltningen (BUF) och socialtjänstens individ och familjeomsorg (IFO)

Riktlinjerna är framtagna på uppdrag av förvaltningscheferna på de båda förvaltningarna. De revideras vid behov av sektionschef på IFO och resurschef på BUF.

1. Rutiner för individsamverkan

1.2 Barn-och ungdomsplan

Som metod för samarbete i individärenden gällande barn och ungdomar i behov av särskilt stöd gäller BUS-avtalets överenskommelse om att göra barn- och ungdomsplan. Syftet med barn- och ungdomsplanen är kartläggning och övergripande planering av mål, insatser och ansvarsfördelning. Information och blanketter ligger i intranätet under respektive förvaltning.

1.3 Kontaktpersonskap

IFO utser kontaktpersoner till varje skola inkl. förskolor. Kontaktpersonen är en socialsekreterare som ansvarar för information om socialtjänsten och för rådgivning.

1.4 Anmälan till socialnämnden SoL kap 14 § 1

Anställd vid förskola/skola är skyldiga att genast anmäla till socialnämnden om han eller hon i sin verksamhet får kännedom om något som kan innebära att socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd. Anmälningsskyldigheten gäller inte bara då socialnämnden kan behöva ingripa med tvångsåtgärder, utan överhuvudtaget vid brister i omsorgen om barnet eller något annat som kan innebära fara för barnets eller den unges hälsa och utveckling.

Skyldigheten att anmäla är absolut och ovillkorlig och får inte bli föremål för överväganden av den anmälningsskyldige själv. Det utesluter inte att det finns ett visst utrymme för konsultation med arbetsledaren eller, utan att nämna namnet på ett barn, rådgöra med socialtjänsten. Vid misstanke om barnmisshandel eller övergrepp följs ”handlingsplan på barn- och utbildningsförvaltningen vid ärenden rörande övergrepp och misshandel”. Bilaga 1.

En anmälare kan behöva stöd av kollegor och arbetsledning vid anmälan, men den anmälningsskyldige har ett personligt ansvar för att anmälan görs. Detta kvarstår även om arbetsledning eller elevvårdare åtar sig detta eller eventuellt avråder kontakt med socialtjänsten. Anmälan skall vara skriftlig men vid brådskande fall kan en anmälan vara muntlig. En välfungerande form för anmälan är ett anmälningsmöte. Skolledningen, eller den skolledningen utser,

överenskommer då med vårdnadshavare och socialsekreterare från berörd enhet till ett gemensamt anmälningsmöte.

Socialsekreterarna skall alltid ta ställning till om de behöver ingripa för att skydda barnet utifrån innehållet i anmälan. Eventuellt behov av stöd till anmälaren skall lämnas av anmälares arbetsledning. Kom ihåg att även gemensamt beakta barnets behov av stöd.

Observera att förskola/skola alltid kan erbjuda familjen att bjuda in socialtjänsten till ett gemensamt möte där man kan diskutera tillsammans vad barnet och familjen kan behöva för stöd utan att det finns en anmälan gjord. IFO:s enhetschefer eller kontaktpersoner kan alltid kontaktas för konsultation gällande anonymt barn.

1.5 Barnavårdsutredning SoL kap 11 §§ 1 o 2

Myndigheter vars verksamhet rör barn och ungdomar har skyldighet att lämna socialnämnden alla uppgifter som kan vara av betydelse när barnavårdsutredning pågår. En barnavårdsutredning skall enligt lag avslutas inom fyra månader.

Utredningarna genomförs så långt det är möjligt öppet och planeras tillsammans med familjen. En del av utredningarna genomförs i IFO:s utredningslägenheter som intensivutredningar under fyra veckor då barnet/ungdomen kan behöva vara ledig från förskola/skola under viss tid för att delta i utredningen. För att få en helhetsbild av barnets situation genomför socialsekreterarna referentsamtal tex med personal från förskola/skola. Vårdnadshavaren erbjuds alltid att närvara vid dessa samtal. Socialsekreteraren skall i utredningen ta reda på vad som är gjort i skolan som åtgärdsprogram, psykologutredningar mm. Skolans kunskap om barnet/ungdomen finns på flera håll lärare, elevvård och hos resursgruppen. En checklista för vilka frågeställningar som ska finnas med tas fram.

1.6 Återkoppling

Socialnämnden skall bekräfta att man mottagit en anmälan och efter godkännande från föräldrarna informera förskola/skola vad anmälan resulterat i. Socialtjänstsekreteraren hindrar dock återkoppling mot föräldrarnas vilja. Utan att ha samtycke från förälder kan ändå alltid socialsekreterare informera skolhälsovården hur långt utredningen i ett ärende kommit. Enligt SekrL 14:2 kan socialsekreterare som bedömer det vara nödvändigt informera skolhälsovården för att barnet ska få nödvändig vård, behandling eller annat stöd. Det kan tex röra sig om, att skolhälsovården behöver känna till om situationer som rör omhändertagande av barn, hemförhållanden, eller svårigheter hos eleven.

1.7 Vid IFO:s placering utanför Haninge

Rutinerna gäller dygnet runt och öppenvårds- placeringar för barn/elever som är folkbokförda i Haninge kommun.

Socialtjänstens assistentgrupp fyller i underlag inför placering och skickar in till resurschef/gymnasiechef. Efter beslut skickar familjesektionens assistentgrupp placeringsbeslutet till resurschef/gymnasiechef. Namn på placeringskommun och ansvarig socialsekreterare ska framgå. Resurschef/gymnasiechef undertecknar och beslutet lämnas åter till familjesektionens assistentgrupp som bevakar att beslutet returnerats.

Vid förändrad eller avslutad placering informeras resursgruppen/gymnasiechef i god tid. Regelbunden avstämning av placeringar sker vid ett möte i början på varje termin, före 15 september och 15 februari. Sektionschef på familjesektionen kallar till möte.

2. Insatser där förskola/skola och IFO samarbetar

2.1 Familjecentralerna

Familjecentralerna, som är en samverkan mellan Haninge kommun och Haninge primärvård, är en mötesplats för familjer med barn i förskoleåldern i Jordbro och Brandbergen. Barn- och utbildningsförvaltningen medverkar med öppen förskola och socialförvaltningen med enhetschef och en socialsekreterare som arbetar förebyggande.

2.2 Gröna Huset

Gröna Huset är individ- och familjeomsorgens dagbehandling för ungdomar mellan 16 och 18 år där viss skolundervisning ingår. Ett avtal reglerar samarbetet mellan socialförvaltningen och barn- och utbildningsförvaltningen. Om möjligt ges grundskoleelever år 9 plats. För de elever som fortfarande har skolplikt är Gröna Huset en särskild undervisningsgrupp och lärarna arbetar på uppdrag från hemskolan.

2.3 Resursskolan

På individnivå samarbetar berörda socialsekreterare med resursskolan. Socialsekreteraren kan med vårdnadshavarens godkännande delta i möte inför inskrivning på resursskolan och vid utvecklingssamtal.

En av ungdomskonsulenterna är IFO:s kontaktperson vid resursskolan, en länk mellan skolan och IFO som skall bidra med ett socialtjänstperspektiv i samverkan och ingå i skolan samverkansgrupp.

2.4 Ungdomsmottagningen (UM)

UM är en samverkan mellan socialförvaltning och landstinget. UM ansvarar för att ge information till elever i år 6-9 vid minst ett tillfälle. UM ansvarar för att bjuda in skolhälsovård och skolkuratorer en gång per år för information och rådgivning. UM tar i mån av tid emot grupper för elever i behov av stöd eller i särskolan och ger mer utökad information till dem.

2.5 Kommungemensamma grupper

Inom ramen för Storstadssatsningen (-05) finns en grupp för elever i behov av stöd på Jordbromalmsskolan där samverkan sker mellan IFO och skolan.

Bilaga 1

Handlingsplan vid ärenden rörande misshandel och övergrepp

MÅLGRUPP

All personal inom barn- och utbildningsförvaltningen

REGELVERK

SOCIALTJÄNSTLAGEN, (SoL) 14 kap. 1 §

Anmälan om missförhållanden

**SOCIALSTYRELSENS ALLMÄNNA RÅD OM ANMÄLAN OM
MISSFÖRHÅLLANDEN ENLIGT 14 KAP. 1 § SOCIALTJÄNSTLAGEN (SOSFS
2003:16)**

SoL 14 kap. 1 §

Var och en som får kännedom om något som kan innebära att socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd bör anmäla detta till nämnden.

Myndigheter vars verksamhet berör barn och ungdom samt andra myndigheter inom hälso- och sjukvården, annan rättspsykiatrisk undersökningsverksamhet, socialtjänsten och kriminalvården är skyldiga att genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om något som kan innebära att socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd. Detta gäller även dem som är anställda hos sådana myndigheter. Sådan anmälningskyldighet gäller också dem som är verksamma inom yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet som berör barn och ungdom eller annan yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet inom hälso- och sjukvården eller på socialtjänstens område. För familjerådgivning gäller i stället vad som sägs i tredje stycket.

De som är verksamma inom familjerådgivning är skyldiga att genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om att ett barn utnyttjas sexuellt eller utsätts för fysisk eller psykisk misshandel i hemmet.

Myndigheter, befattningshavare och yrkesverksamma som anges i andra stycket är skyldiga att lämna socialnämnden alla uppgifter som kan vara av betydelse för utredning av ett barns behov av skydd.

Om anmälan från Barnombudsmannen gäller bestämmelserna i 7 § lagen (1993:335) om Barnombudsman. Lag (2003::407)

KOMMENTARER

Nedanstående text är hämtat ur Norström & Thunved,: Nya sociallagarna, Norstedts Juridik AB 1982, 1998 och 2004.

Av första stycket, som riktar sig till var och en, framgår att anmälan bör göras inte bara i de fall anmälaren känner till att ett barn i hemmet behandlas på ett sådant sätt att det är fara för hans eller hennes hälsa eller utveckling, utan

även i de fall när han eller hon har grundad anledning att misstänka detta. Enligt bestämmelsen bör var och en som får kännedom om något som kan innebära att socialnämnden behöver ingripa till en underårigs skydd anmäla detta till nämnden. Det är samma formulering som finns i andra stycket i fråga om myndigheters anmälningsskyldighet. Det blir sedan ansvarig nämnds sak att utreda om förhållandena är sådana att ett ingripande till skydd för barnet behövs. Den i första stycket intagna uppmaningen är inte inskränkt till fall där den unge far illa i hemmet, utan gäller också när fara för den unges hälsa eller utveckling föreligger utanför hemmet. Det kan t ex. gälla en ung människa som annat än tillfälligt vistas i en s.k. knarkarkvart eller annan missbrukarmiljö eller en ung människa som prostituerar sig eller uppträder på en sexklubb. Som framgått kan behov av att ingripa till en underårigs skydd föreligga såväl på grund av hemmiljön som barnets eget beteende.

Bestämmelserna i andra stycket riktar sig i första hand till myndigheter vars verksamhet berör barn och ungdom, t ex. skolor och barna- och mödravårdscentraler. De har därefter utvidgats till att gälla andra myndigheter inom hälso- och sjukvården och socialtjänsten, t ex. vuxenpsykiatriska kliniker och alkoholpolikliniker.

Det är inte endast myndigheten som sådan som har anmälningsskyldigheten. Rätt och skyldighet att göra anmälan föreligger för alla anställda vid myndigheten.

Anmälningsskyldigheten gäller uppgifter som vederbörande befattningshavare fått reda på i sin verksamhet hos myndigheten. Uppgifter som han fått som privatperson är han inte skyldig att anmäla men han bör göra det enligt bestämmelsen i första stycket.

Den tidigare uppräkningslistan av privatpraktiserande yrkesutövare som omfattas av anmälningsskyldigheten har i tidigare lagstiftningsärendet slopats. I stället har införts en formulering som gör att offentlig och enskild verksamhet likställs när det gäller skyldigheten att anmäla. Bestämmelsen innebär att skyldigheten utvidgas på det privata området. -----

Anmälningsskyldigheten gäller "kännedom om något som kan innebära att socialnämnden behöver ingripa till en underårigs skydd". Anmälningsskyldigheten förutsätter således inte att det är klarlagt att socialnämnden behöver ingripa. Även uppgifter som är svårbedömda eller obestyrkta skall alltså anmälas, om de tyder på att ett barn kan vara i behov av stöd eller hjälp från socialnämnden. Det ankommer härefter på socialnämnden att undersöka vilken grund som kan finnas för uppgiften och utreda det eventuella behovet av åtgärder.

Detta innebär således att anmälan kan göras även beträffande obestyrkta uppgifter. Det blir sedan socialnämnden som skall utreda vilken grund som finns för uppgifterna i anmälan och vilka åtgärder som kan behöva vidtagas.

Det är emellertid inte ovanligt att de som är anmälningsskyldiga gör egna överväganden huruvida den kännedom de har om förhållanden som kan innebära att socialtjänsten behöver ingripa för att skydda ett barn är tillräckligt underbyggd. Det förekommer också att verksamheterna försöker lösa barnens problem på egen hand, vilket kan få till följd att situationen för barnet kan bli allvarlig och socialtjänsten kopplas in i ett alltför sent och kanske akut skede. Att bedöma om kriterierna för att göra en anmälan är uppfyllda eller inte är onekligen en mycket svår uppgift. Men det är inte anmälarens utan socialtjänstens sak att utreda och avgöra allvaret i barnets situation

-----
Anmälningsskyldigheten i andra stycket innebär att den eljest rådande sekretessen mellan olika myndigheter och självständiga verksamhetsgrenar inom socialtjänsten bryts.

Den som låter bli att göra en anmälan riskerar att dömas till ansvar för tjänstefel enligt BrB eller åläggas disciplinpåföljd enligt lagen om offentlig anställning (LOA). Det kan också finnas bestämmelser i kollektivavtal som gör det möjligt för arbetsgivaren att vidta disciplinåtgärder.

ÅTGÄRDER/ANVISNINGAR

A När barnet själv eller närstående berättat om misshandel/övergrepp

1. Gör omgående anmälan till socialförvaltningen. Dokumentera tidpunkt och vem som mottagit anmälan.
En anmälan bör göras skriftligt med hänsyn till de ingripande åtgärder av socialnämnden som den kan medföra. I en akut situation kan det vara nödvändigt att göra en anmälan per telefon. En sådan muntlig anmälan bör sedan bekräftas skriftligt.
2. Anmälan bör vara personlig, gärna i samråd med någon i elevvårdsteamet.. Eventuellt samråd bör inte fördröja anmälan över dagar.
3. Diskutera inte fallet i arbetsenheten eller på elevvårdskonferens.
4. Det är viktigt med en lyssnande attityd gentemot barnet. Undvik ledande frågor. Samtalet får inte ha karaktären av ett förhör (som kan förstöra en eventuell polisutredning).
5. Gör minnesanteckningar inför en eventuell utredning eller rättegång (datum, plats, omständigheter, barnets egna ord etc.). I förekommande fall dokumentera i skolhälsovårdsjournal.
6. Socialförvaltningen tar ställning till en eventuell polisanmälan.
7. Kontakta inte någon i barnets omgivning förrän samråd skett med socialförvaltningen.
8. Socialförvaltningen avgör om och när barnet får gå hem, om den misstänkte förövaren finns i hemmet.

B Vid misstankar om övergrepp

1. Anmälningsskyldighet till socialnämnden enligt SoL 14 kap. 1 §
2. Gör minnesanteckningar enligt punkt A: 5
3. Du har rätt att rådfråga socialförvaltningens kontaktperson vid skolan, enhetschef vid IFO och i brådskande fall socialsekreterare som har jour och/eller åklagare före en eventuell anmälan, utan att nämna namn.
4. Vid misstanke om övergrepp inom verksamheten bör rektor/förskolechef underrättas samtidigt med att anmälan görs.

Då en anmälan enligt ovanstående (A och B) ställer stora krav på anmälaren bör närmaste arbetsledare (rektor/förskolechef) underrättas om att anmälan gjorts, för att kunna vidta erforderliga stödåtgärder.

Bilaga 2

1. Ansvarsområden

Förskolans och skolans insatser för barn i behov av stöd regleras i skollag, förordningar och läroplaner. Socialtjänstens uppdrag regleras i socialtjänstlagen. För att samarbetet ska fungera på bästa sätt är det nödvändigt att respektive huvudmans områden är tydliga. Nedan beskrivna ansvarsområden får inte användas till att begränsa samverkan utan ska ses som en möjlighet till att fördjupa och utveckla det gemensamma arbetet med barnet i fokus.

1.1 Skolans uppdrag

Grundskoleförordningen 5 kap 1§, gymnasieförordningen 8 kap 1a§, särskoleförordningen 5 kap 1§

- om det genom uppgifter från skolans personal, en elev, dennes vårdnadshavare eller på annat sätt har framkommit att eleven behöver särskilda stödinsatser, skall rektor se till att ett åtgärdsprogram utformas.

Läroplan för förskolan

- barn som tillfälligt eller varaktigt behöver mer stöd än andra skall få detta utformat med hänsyn till egna behov och förutsättningar.

- arbetslaget skall ge stimulans och särskilt stöd till de barn som befinner sig i svårigheter av olika slag.

Läroplan för det obligatoriska och frivilliga skolväsendet samt för förskoleklassen och fritidshemmet

En likvärdig utbildning

Mål och riktlinjer

Kunskaper

- alla som arbetar i skolan skall uppmärksamma och hjälpa elever i behov av särskilt stöd
- läraren skall stimulera, handleda, och ge särskilt stöd till elever som har svårigheter

Rektors ansvar

- undervisningen och elevvårdsverksamheten (1) utformas så att eleven får det särskilda stöd och den hjälp de behöver

(1) För behandlingen av elevvårdsfrågor ska det finnas en elevvårdskonferens. Till elevvården kan räknas skolsköterska, skolläkare, skolpsykolog och skolkurator. Rektor beslutar om sammansättningen. Skolhälsovården regleras som är ett eget område och består av skolläkare och skolsköterska.

- kontakt upprättas mellan skola och hem om det uppstår problem eller svårigheter för eleven i skolan
- resursfördelningen och stödåtgärderna anpassas till den värdering av elevernas utveckling som lärare gör

1.2 Socialtjänstens uppdrag

Socialnämnden skall Socialtjänstlagen (SoL) kap 5, §§ 1 och 1 a

- verka för att barn och ungdomar växer upp under trygga och goda förhållanden.

- i nära samarbete med hemmet främja en allsidig personlig utveckling hos barn och ungdom
- med särskild uppmärksamhet följa utvecklingen hos barn och ungdom som har visat tecken till en ogynnsam utveckling
- i nära samarbete med hemmet sörja för att barn och ungdomar som riskerar att utvecklas ogynnsamt få det skydd och det stöd som de behöver och om hänsyn till den unges bästa motivera det, vård och uppfostran utanför det egna hemmet
- Socialnämnden skall i frågor som rör barn som far illa eller riskerar att fara illa samverka med samhällsorgan, organisationer och andra som berörs. Nämnden skall aktivt verka för att samverkan kommer till stånd.